

POLSKI KANDYDAT DO OSCARA®

POWIDOKI

PAKIET EDUKACYJNY

W KINACH OD 13 STYCZNIA

WSTĘP

„BO CZŁOWIEK TAK NAPRAWDĘ TYLKO
TO ZOBACZYŁ, CO SOBIE UŚWIADOMIŁ”.

Te słowa Władysława Strzemińskiego są myślą przewodnią tego materiału edukacyjnego.

Tzw. „wyjścia do kina” są częścią tradycji nauczania szkolnego. Ma ona swoich zwolenników i przeciwników. Ci pierwsi mówią o korzyściach dla wszechstronnego rozwoju uczniów. Ci drudzy mówią o stracie lekcji, które trzeba wykorzystać na przekazywanie kolejnej porcji wiedzy wymaganej zapisami w programach nauczania. Zdarza się, że wyjściu do kina nie towarzyszy przygotowanie uczniów do odbioru filmu. Uczniowie także po powrocie do szkoły nie mają okazji do porozmawiania o swoich wrażeniach. Wówczas rzeczywiście można zastanawiać się, czy większą korzyścią dla przyrostu wiedzy i umiejętności uczniów nie byłoby pozostanie w ławkach.

Ten materiał edukacyjny jest pomysłem na pełniejsze wykorzystanie potencjału edukacyjnego i wychowawczego filmów. Przyjmuję, że uczniowie więcej skorzystają z seansu oraz korzyści będą zgodne z oczekiwaniami nauczyciela, jeśli zostaną uprzedzeni, na co mają zwracać uwagę podczas oglądania filmu. Tak, jak pisał Władysław Strzemiński – „naprawdę zobaczą” np. męstwo bohaterów filmu, jeśli „uświadomią sobie” na co patrzą. Bez takiego ukierunkowania film może dla młodych ludzi być ciągiem obrazów połączonych mniej lub bardziej wciągającą akcją. Zobaczenie filmu i uświadomienie sobie jego przekazu to jedno. Potrzebny jest jeszcze czas, w którym uczniowie porozmawiają o tym, co dostrzegli, jak to odebrali i do jakich przemyśleń ich to skłoniło. Taka rozmowa pozwoli im jeszcze raz przeżyć film, zobaczyć, jak inni go przeżywają. Jest także doskonałą okazją do uczenia się umiejętności formułowania własnych opinii, uzasadniania ich, dostrzegania różnych punktów widzenia, przekonań i poglądów.

Ideą każdego z proponowanych w tym materiale scenariuszy jest odwoływanie się do tego, co już uczniowie wiedzą o świecie i ludziach oraz stwarzanie im okazji do wyrażania siebie. Nie są to lekcje, w których nauczyciel wyjaśnia uczniom, co mają myśleć, pamiętać, zrozumieć. Zapropnowałem w nich uczenie poprzez zadawanie pytań będących zaproszeniem uczniów do refleksji. Ta forma zajęć służy nie tylko do głębszego zrozumienia tematu – treści filmu Andrzeja Wajdy – lecz także uczy samodzielnego myślenia – stawiania otwartych pytań i poszukiwania odpowiedzi opartych na własnych przekonaniach i wartościach. Szczególna tutaj jest rola nauczyciela – tu nie jest tym, „który wie lepiej” i wobec tego przekazuje wiedzę oraz egzekwuje jej zapamiętywanie. Zadając pytania otwarte godzi się na to, że nie ma jednej poprawnej odpowiedzi. Uznaje prawo młodych ludzi do własnych sądów. Zachęca do tego, aby rozmawiali przede wszystkim ze sobą. Rolą nauczyciela jest dbałość i przestrzeganie zasad i ukierunkowywanie (kolejnymi pytaniami) kierunku rozmowy. Uczniowie stają się partnerami w dyskusji opowiadającymi o swoim rozumieniu świata i dopiero uczącymi się, jak mogą go lepiej lub/i inaczej rozumieć. Nauczyciel rozmawiając z uczniami dopytuje, sprawdza, jak zrozumiał opowieści uczniów, nie ocenia i nie komentuje ich wypowiedzi.

Każdy ze scenariuszy składa się z dwóch części – zajęć, które warto przeprowadzić przed wyjściem na seans i zajęć, na których uczniowie omawiają swoje refleksje po obejrzeniu filmu. To od nauczyciela zależy, jak wiele czasu poświęci na zajęcia na temat filmu „Powidoki”. Jeżeli zdecyduje się wykorzystać w pełni proponowane materiały będzie to oznaczało jedną godzinę dydaktyczną przed filmem i godzinę po. Może jednak podjąć decyzję o wybraniu tylko fragmentów scenariuszy – pytań, które uzna za szczególnie ważne dla siebie i swoich uczniów. Scenariusze to propozycje zajęć poświęconych różnym wątkom. Oczywiście można np. podzielić uczniów na zespoły, które zajmą się poznawaniem różnych wątków – i wówczas sięgną do pytań znajdujących się w różnych scenariuszach. Może też cała klasa zająć się tym jednym wybranym przez nauczyciela.

Scenariusze można wykorzystać w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej na lekcjach języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie, wiedzy o kulturze oraz – najczęściej i chyba najlepiej – na godzinach wychowawczych. Realizacja każdego ze scenariuszy, choć w różnym stopniu może być okazją do rozmawiania z uczniami o ich wartościach i postawach.

Prowadząc każde zajęcia z wykorzystaniem filmów warto przypominać uczniom, że mają do czynienia z wizją będącą dziełem konkretnych ludzi. Ludzi, którzy mają swoje przekonania, umiejętności i tworzą w określonych okolicznościach. Film „Powidoki” Andrzeja Wajdy (tak jak i każdy inny film fabularny) to nie wierna relacja z tego „jak było”. Filmowy wizerunek Władysława Strzemińskiego i jego czasów to wizja autorów filmu: reżysera Andrzeja Wajdy, scenarzysty Andrzeja Mularczyka, aktora Bogusława Lindy, autora zdjęć Pawła Edelmana. Jeżeli uczniowie chcieliby sprawdzić, na ile ta wizja jest zgodna z rzeczywistością postacią warto byłoby sięgnąć do wspomnień ludzi, którzy znali Władysława Strzemińskiego, byli jego uczniami, zobaczyć lub przeczytać jak inni przedstawiali sylwetkę tego bohatera.

Podobnie, jak film jest pewną wizją autorów tak i te scenariusze są tylko propozycją wynikającą z wiedzy, umiejętności i przekonań ich autora. Proponuję traktować je jako zaproszenie do myślenia o tym, jak można wykorzystać film Andrzeja Wajdy do pracy z uczniami, by sprzyjało to ich rozwojowi. Uczniowie przecież są tu najważniejsi.

Zapraszam do zapoznania się z materiałami edukacyjnym i życzę powodzenia w pracy z uczniami.

Artur Brzeziński

Temat: Życie w zgodzie ze sobą

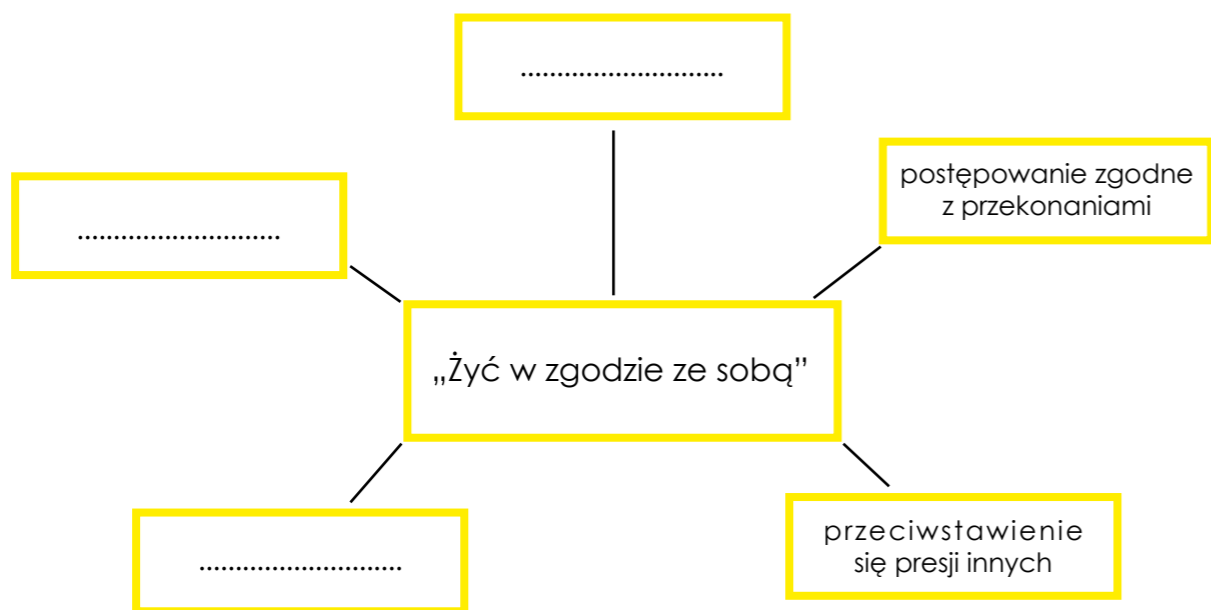
PYTANIA KLUCZOWE

Co to znaczy, żyć w zgodzie ze sobą? Czy warto tak żyć?

I PRZEBIEG ZAJĘĆ

I PRZED FILMEM

Na tablicy zapisz słowa:

Zaproponuj uczniom dyskusję wokół tego pojęcia. Poniższe pytania możesz uczniom rozdać na kartkach i przed dyskusją poprosić o zastanowienie się nad odpowiedziami.

- Jak rozumiecie to sformułowanie? Co ono oznacza?
- Jakie skojarzenia pojawiają się wam, gdy myślicie o „życiu w zgodzie ze sobą”? (Uwagi uczniów warto zapisać w postaci mapy skojarzeń.)
- Czy zdarzyło się wam mieć poczucie, że robicie „coś w zgodzie ze sobą”? Co to było?
- Jak się wówczas czuliście? Co myśleliście?
- Czy zdarzyło wam się zrobić coś, co nie było „zgodne z wami”? Dlaczego?
- Jeżeli postąpiliście „niezgodnie ze sobą”, to z kim byliście „zgodni”?
- Co wówczas czuliście? Co myśleliście?
- Co może utrudniać postępowanie „w zgodzie ze sobą”?
- Co sprzyja takiemu postępowaniu?
- W jakim stopniu łatwo jest postępować „w zgodzie ze sobą”?
- Jak ważne dla was jest postępowanie „w zgodzie ze sobą”?

Zwróć uwagę, że postępowanie „w zgodzie ze sobą” może oznaczać podejmowanie działań zgodnych ze swoimi przekonaniami i/lub emocjami. Jeżeli ktoś uważa, że należy mówić prawdę nie skłamać nawet jeżeli może to oznaczać dla niego kłopoty; jeżeli ktoś postanowił zostać wegetarianinem odmówi, gdy zostanie poczęstowany hamburgerem; gdy ktoś jest smutny nie włączy się do zabawy. Takie zachowanie czasem może wymagać przeciwstawienia się ludziom o innych przekonaniach, potrzebach, emocjach. Zdarza się, że ludzie licząc koszty i korzyści lub pod wpływem emocji rezygnują z postępowania „w zgodzie ze sobą”.

Wyjaśnij, że uczniowie wkrótce obejrzą film, którego bohater stanie przed koniecznością dokonania wyboru pomiędzy postępowaniem „w zgodzie ze sobą”, a podporządkowaniem się innym. Zadaniem uczniów podczas oglądania filmu będzie zwrócenie uwagi na to, co dla tej postaci oznaczało „życie w zgodzie ze sobą”, w jakiej sytuacji musiał wybierać, jak ma postąpić, jaką decyzję podjął i jakie spotkały go konsekwencje jej.

I PO FILMIE

Zapytaj uczniów:

- Jakie wrażenie wywarł na was ten film? Jakie macie pytania dotyczące tego, co w filmie zostało przedstawione? Co szczególnie zwróciło waszą uwagę?

Wysłuchaj uwag uczniów i nawiąż do przebiegu zajęć poprzedzających pokaz filmu.

Zapytaj:

- Kto jest głównym bohaterem filmu?
- Jaką jego historię przedstawia film?

Następnie zaproponuj uczniom dyskusję wokół odpowiedzi na pytania:

- Co dla głównego bohatera filmu oznaczało postępowanie „w zgodzie ze sobą”?
- Z jakimi swoimi poglądami chciał być zgodny bohater? Czego te poglądy dotyczyły?
- W jakiej sytuacji stanął przed wyborem postępowania „w zgodzie ze sobą”, a podporządkowania się innym?
- Jakie mogły być konsekwencje każdego z wyborów?
- Jaką decyzję podjął?
- Jak myślicie, dlaczego tak wybrał?
- Jakie były konsekwencje wyboru, który dokonał? Kogo dotyczyły?
- Co sądzicie o wyborze głównego bohatera?

Zwróć uwagę, że Władysław Strzemiński przeciwstawił się urzędnikom totalitarnego państwa, w którym władze mogły zrobić z mieszkańcami właściwie wszystko. Strzemiński stracił pracę, nie mógł kupić żywności (bo w tym okresie potrzebne były tzw. „kartki na mięso”, które otrzymywali tylko ci, którzy byli zatrudnieni), nie mógł nawet malować. Było to – jak napisano w pewnym artykule prasowym¹ – „rozstrzelanie na raty”.

Zapytaj uczniów:

- Czy obecnie w naszym kraju są ludzie, którzy stają przed takimi wyborami, jak Strzemiński?
- Jakie obecnie mogą być losy osób, które stracą np. pracę w instytucjach zależnych od władz?
- Z czego wynikają różnice pomiędzy współczesną sytuacją a sytuacją przedstawioną w filmie Andrzeja Wajdy?

Na zakończenie zajęć zapytaj uczniów:

- Jakie wnioski dla siebie wyciągnęliście z tych zajęć?
- Jak mogą one wpłynąć na wasze zachowanie w przyszłości?

¹ Tekst Karoliny Pasternak, „Zdychanie w czasach wczesnego komunizmu”, w: Newsweek, nr 41/2016 z 3-9.10.2016 r.

”

W SZTUCE I W MIŁOŚCI MOŻNA
DAĆ TYLKO TO, CO SIĘ MA.

”

Temat: Co ma władza do sztuki, a sztuka do władzy?

PYTANIA KLUCZOWE

Czy ludzie sprawujący władzę w państwie powinni mówić twórcom, co i jak mają tworzyć?

I PRZEBIEG ZAJĘĆ

I PRZED FILMEM

Poproś uczniów, aby wymienili osoby sprawujące władzę w Polsce. Wypisz je na tablicy.

Zapytaj:

- Jakimi sprawami zajmują się władze państwa?
- Jakimi jeszcze sprawami, waszym zdaniem, powinny się zająć? Dlaczego?
- Jakimi sprawami, waszym zdaniem, nie powinny się zajmować? Dlaczego?

Zaproponuj uczniom dyskusję wokół odpowiedzi na te pytania. Zwróć uwagę, że w różnych okresach i miejscach państwa zajmowały się większym lub szerszym zakresem spraw. Wynikało to z poziomu rozwoju cywilizacyjnego, warunków i możliwości, a także z dominacji określonych idei politycznych. Wg pewnych ideologii państwo pełniąc rolę „stróża nocnego” może tylko w minimalnym stopniu ingerować w życie społeczeństwa i jednostek, wg innych państwo powinno troszczyć się o swoich obywateli dbając o to, czy mają pracę, opiekę zdrowotną i środki na utrzymanie, gdy są chorzy lub zbyt starzy, aby pracować, itd. W XX wieku istniały także państwa, których władze dążyły do przejęcia pełnej kontroli nad życiem swoich mieszkańców.

Wyjaśnij, że uczniowie wkrótce obejrzą film Andrzeja Wajdy „Powidoki”, pokazując okres w dziejach Polski, kiedy władze rościły sobie prawo do decydowania nawet o tym, co mają myśleć mieszkańcy kraju.

Powiedz uczniom, aby oglądając film zastanowili się nad odpowiedziami na pytania:

- Kiedy i gdzie toczy się akcja filmu?
- Kto jest jego głównym bohaterem?
- Jakie jego losy są przedstawione w filmie?

Podkreśl, aby uczniowie szczególnie zwrócili uwagę na przedstawicieli władzy państwowej:

- Jakie to postaci w filmie?
- Do kogo kierują swoje działania?
- Na czym te działania polegają?
- Jakich spraw dotyczą?

I PO FILMIE

Zapytaj uczniów:

- Jakie wrażenie wywarł na was ten film?
- Co szczególnie zwróciło waszą uwagę?
- Kiedy i gdzie toczy się akcja filmu?
- Kto był głównym bohaterem filmu? Czym się zajmował? Co mu się przydarzyło?

Następnie poproś uczniów o udzielenie odpowiedzi na pytania przedstawione przed prezentacją filmu i dotyczące działań przedstawicieli władzy państwowej. Zwróć uwagę uczniów na fragment filmu, w którym minister kultury (postać historyczna - Włodzimierz Sokorski) wygłasza mowę do studentów i pracowników uczelni, na której wykładowcą jest Władysław Strzemiński. Wyjaśnij, że twórcy filmu tutaj wykorzystali autentyczny fragment przemówienia Bolesława Bieruta (osoby sprawującej realną najwyższą władzę w Polsce w okresie do 1945 do 1956 r.) wygłoszonego w kwietniu 1947 roku.

Jeszcze raz przeczytaj uczniom te słowa:

„ NARÓD MA PRAWO STAWIAĆ SWOJE WYMAGANIA TWÓRCOM, A JEDNYM Z PODSTAWOWYCH WYMAGAŃ JEST, ABY GŁĘBSZY NURT UTWORU, JEGO CEL, JEGO ZAMIERZENIA ODPOWIADAŁY POTRZEBOM OGÓŁU, ABY NIE RODZIŁY ZWĄPIENIA, GDY POTRZEBA ZAPAŁU I WIARY W ZWYCIĘSTWO, ABY NIE APOTEOZOWAŁY DEPRESJI, GDY NARÓD CHCE ŻYĆ I DZIAŁAĆ.”²

Zaproponuj uczniom bliższą analizę tego tekstu. Zwróć uwagę na niejasności: *Naród – czyli kto? Jak naród wyraża swoją wolę? Wola narodu, czyli kogo? Wszystkich? Większości? Jak naród może stawiać wymagania? Skąd wiadomo, jakie naród ma wymagania? Skąd pomysł, że naród stawia wymagania twórcom? Kto określa, co jest zadaniem twórców? Skąd pomysł, że zadaniem twórców jest spełnianie wymagań narodu (nawet jeżeli uznamy, że naród ma takie wymagania odnośnie twórczości)?*

Zapytaj:

- Jak możecie zinterpretować ten tekst?
- Z jakiego powodu, waszym zdaniem, władze zaangażowały się w decydowania o tym, czym mają się zajmować artyści i jak mają wyrażać swoje myśli i emocje?

Wyjaśnij, że te słowa Bieruta wypowiedziane w filmie przez postać historyczną Sokorskiego to przejaw dążenia władzy do wykorzystywania sztuki, jako narzędzia propagandy, czyli „celowych działań zmierzających do ukształtowania określonych poglądów i zachowań zbiorowości lub jednostki, polegające na manipulacji intelektualnej i emocjonalnej”³.

W dalszej części lekcji zapytaj uczniów:

- Jakie mogą być konsekwencje wpływania ludzi sprawujących władzę na twórców?
- Czy słyszeli o innych niż pokazany w filmie przypadkach, kiedy ludzie sprawujący władzę starali się wpłynąć na twórców lub dostęp publiczności do ich dzieł?
- Co sądzicie o takim działaniu ludzi sprawujących władzę?

² Bolesław Bierut, O upowszechnianiu kultury, Warszawa – Kraków 1948, s. 12.

³ Za: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Propaganda>

”

A WIDZĘ, ŻE TERAZ DAŻY SIĘ DO ZATRACENIA GRANICY MIĘDZY SZTUKĄ,
A POLITYKĄ I CO GORSZA, STAJE SIĘ TO INTERESEM JEDNEJ GRUPY!

”

3

Temat: Artysty rachunek zysków i strat

PYTANIA KLUCZOWE

Po co nam sztuka? Po co sztuka twórcom?

I PRZEBIEG ZAJĘĆ

I PRZED FILMEM

Zajęcia możesz rozpocząć od pokazu jednego z dzieł Władysława Strzemińskiego. Proponuję „Powidok słońca” – zdjęcie obrazu dostępne jest na stronie je na stronie: <http://culture.pl/pl/dzielo/wladyslaw-strzeminski-powidok-slonca>. Fotografie innych dzieł Strzemińskiego znajdziesz m.in. na stronach: <http://www.ddg.art.pl/strzeminski/works.html> i <http://www.weranda.pl/sztukak-new/slawni-artysty/zolnierz-awangardy>.

Nie wyjaśniaj, jak dzieło jest zatytułowane i kto jest jego autorem. Poproś, aby uczniowie przez chwilę w milczeniu przyjrzeni się obrazowi.

Następnie zapytaj:

- Co jest waszym zdaniem przedstawione na tym obrazie?
- Co myślicie o tym, co widzicie?
- Co czujecie?

Powiedz, że jest to dzieło Władysława Strzemińskiego zatytułowane "Powidok słońca" namalowane ok. 1949 r. Strzemiński był polskim malarzem, który zajmował się także teorią sztuki, autorem książki „Teoria widzenia”, w której zawarł m.in. swoją wizję biologicznego mechanizmu widzenia. Był także nauczycielem w łódzkiej Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych.

[Możesz pominąć tę część lekcję zaczynając od pytania o skojarzenia związane z pojęciem „sztuka”]

Wyjaśnij uczniom, że wkrótce obejrzą film przedstawiający ważny fragment życia tego malarza. W filmie też jest zawarte wyjaśnienie pojęcia „powidok”.

Następnie poproś, aby uczniowie wymienili skojarzenia, jakie wywołuje w nich pojęcie „sztuka”.

Propozycje zapisz na tablicy.

Zapytaj:

- Z jakimi dziełami sztuki mieliście do czynienia?
- Jakie wywarły na was wrażenie? Co czuliście i myśleliście wówczas? Co zrobiliście?

Zaproponuj uczniom dyskusję wokół odpowiedzi na pytania:

- Co ludziom może dawać obcowanie ze sztuką?
- Co byłoby, gdyby sztuki nie było?

Następnie zapytaj:

- Czy wy także tworzycie dzieła sztuki? Jakiej? Gdzie i jak je można poznać?
- Z jaką spotykacie się reakcją odbiorców waszej sztuki?

(To pytanie będzie zasadne jeżeli w klasie znajdzie się jakiś twórca. Tu jest ważne, aby nie oceniać, czy to, o czym mówią uczniowie zasługują na miano sztuki – ważna jest ich opinia).

Wysłuchaj uwag uczniów. Warto, abyś powstrzymał/-ła się do oceny dzieł, o których powiedzą uczniowie. Następnie zaproponuj uczniom dyskusję wokół odpowiedzi na pytania:

- Po co ludzie tworzą dzieła sztuki?
- Jakie korzyści może im to przynosić?
- Jakie koszty mogą być z tym związane?
- Po co inni chcą korzystać z tych dzieł (oglądać obrazy, filmy, słuchać muzyki, itd.)?

Na zakończenie poproś, aby uczniowie oglądając film Andrzeja Wajdy „Powidoki” zastanowili się:

- Jakiego miejsca zajmuje sztuka w życiu głównego bohatera filmu?
- Jaką ta twórczość przynosi dla niego korzyści? Jakie koszty?

Przypomnij także, aby zwrócili uwagę na wyjaśnienie pojęcia „powidoku”.

I PO FILMIE

Zapytaj uczniów:

- Jakie wrażenie wywarł na was ten film? Co szczególnie zwróciło ich uwagę?
- Co czuliście oglądając film?
- Co myśleliście?

Poproś, o wyjaśnienie pojęcia „powidok”. Zwróć uwagę, że pojawia się ono już w pierwszej scenie filmu, gdy główny bohater wyjaśnia:

OBRAZ MA BYĆ TYM, CO PANI WCHŁONIE W SIEBIE. [...] PATRZĄC NA JAKIŚ PRZEDMIOT OTRZYMUJEMY JEGO ODBICIE W OKU. W CHWILI, GDY PRZESTAJEMY NA NIEGO PATRZEĆ I PRZENOSIMY SPOJRZENIE GDZIE INDEJ POZOSTAJE W OKU POWIDOK PRZEDMIOTU – ŚLAD PRZEDMIOTU O TYM SAMYM KSZTAŁCIE, LECZ PRZECIWSTAWNYM ZABARWIENIU – POWIDOK. POWIDOKI TO KOLOR WNĘTRZA OKA, KTÓRE SPOJRZAŁO NA JAKIŚ PRZEDMIOT. BO CZŁOWIEK TAK NAPRAWDĘ TYLKO TO ZOBACZYŁ, CO SOBIE UŚWIADOMIŁ.

Następnie przedyskutuj z uczniami odpowiedzi na pytania:

- Jakie miejsce zajmuje sztuka w życiu Władysława Strzemińskiego?
- Jak wiele jest gotów zrobić dla tworzenia?
- Dlaczego, waszym zdaniem, tworzy?
- Po co, waszym zdaniem, tworzy?
- Jakie korzyści przynosiła mu ta twórczość? Jakie ponosił koszty?
- Jak oceniacie postępowanie Strzemińskiego?

Zwróć uwagę, że Władysław Strzemiński żył w trudnych czasach – uczestniczył w I wojnie światowej (to właśnie w 1915 r. stracił nogę, rękę), przeżył okupację hitlerowską i przyszło mu żyć w kraju totalitarnie rządzonym przez władze komunistyczne. Władze, które ingerowały we wszystkie sfery życia społecznego – także decydując, kto i co może tworzyć. Tych, którzy nie chcieli się podporządkować spotykały represje (tak, jak pokazano to w filmie).

Zapytaj uczniów:

- Jak mogłyby wyglądać losy Strzemińskiego, gdyby tworzył teraz?
- Czy obecnie zdarzają się sytuacje (w Polsce lub na świecie), w których ludzie sprawujący władzę dążą do wskazywania, kto i co może tworzyć?
- Gdyby obecnie władze starały się narzucać twórcom swoją wizję sztuki, to jak oni wówczas mogą sobie poradzić w tej sytuacji?
- Z czego wynikają różnice pomiędzy sytuacją Strzemińskiego i współczesnych twórców, na których twórczość ewentualnie chcieliby wpływać ludzie sprawujący władzę?

Zwróć uwagę, że władzom jakiegokolwiek państwa trudniej jest obecnie ograniczać twórców m.in. z powodu postępu technologicznego (np. Internet pozwala upowszechniać dzieła każdemu i wszędzie), stosunkowej łatwości podróżowania (zawsze jest szansa, aby znaleźć miejsce na świecie przychylniejsze dla twórcy) i istnienia innych niż państwowe instytucji wspierających twórców. Twórcy mogą próbować sprzedać swoje dzieła prywatnym odbiorcom. Przede wszystkim różnica pomiędzy sytuacją w czasach przedstawionych w filmie, a współczesną sytuacją w Polsce polega na tym, że obecnie mamy do czynienia z demokratycznym państwem prawa, w którym działalność władzy ograniczona jest zapisami konstytucji i poddawana weryfikacji przez obywateli podczas wyborów.

Na zakończenie zajęć zapytaj uczniów:

- Gdyby losy Strzemińskiego potraktować jak lekcję, to czego można się z niej nauczyć?

4 Temat: Życie w trudnych czasach

PYTANIA KLUCZOWE

Ile przeszłości jest w wizjach przeszłości?

I PRZEBIEG ZAJĘĆ

I PRZED FILMEM

Zwróć uwagę, że twórcy filmowi mają możliwość powoływania w swoich dziełach nieistniejących światów - światów przyszłości, „równoległych” lub minionych. Poproś, aby uczniowie wymienili filmy, które oglądali, a które przedstawiały nie istniejące teraz światy. Zapisz tytuły na tablicy. Zwróć uwagę, że postęp techniczny umożliwia bardzo realistyczne pokazywanie nieistniejących „rzeczywistości”.

Zapytaj:

- Czy zdarzyło wam się kiedykolwiek zastanawiać się, czy to, co widzą w filmie jest rezultatem fantazji twórców filmu (reżysera, scenarzysty, scenografa, specjalistów od efektów specjalnych), czy przedstawieniem rzeczywistości?
- Komu i do czego może być przydatne ustalenie, w jakim stopniu film pokazuje, jak było lub jak jest?

Zwróć uwagę, że uznanie za prawdę tego, co zobaczyliśmy/usłyszeliśmy może wpłynąć na nasze poglądy i emocje, a nawet działania. W 1938 roku radiowa adaptacja powieści fantastycznej H. G. Wellsa "Wojna światów", doprowadziła do zbiorowej paniki w stanie New Jersey w USA, bowiem słuchacze byli przekonani, że Ziemia faktycznie jest atakowana przez Marsjan.

Wyjaśnij, że uczniowie wkrótce zobaczą film Andrzeja Wajdy „Powidoki”, w którym została przedstawiona wizja życia w Łodzi na początku lat 50-tych, stworzona przez twórców filmu – reżysera, scenarzystę, scenografa, specjalistów od efektów specjalnych.

Zapytaj uczniów:

- Na jakiej postawie twórcy filmu stworzyli taką wizję?
- Jakie źródła informacji o przeszłości mogli wykorzystać?

Omów z uczniami ich propozycje. Poleć uczniom zapisanie przykładów możliwych źródeł informacji o przeszłości.

Zaproponuj, aby uczniowie wyobrazili sobie, że są badaczami przeszłości, których celem jest poznanie warunków życia ludzi pół wieku temu.

Zapytaj:

- Jakie szczegółowe pytania możecie postawić chcąc poznać tamtą rzeczywistość?

Propozycje uczniów zapisz na tablicy (mogą one dotyczyć np. tego, jak ludzie mieszkali, ubierali się, co jedli, jak pracowali, bawili się, świętowali, itp.).

Zaproponuj, aby uczniowie utworzyli spośród siebie zespoły, których zadaniem będzie przygotowanie relacji na temat warunków życia codziennego ludzi w miejscu i czasie pokazanym w filmie „Powidoki”. Uczniowie w zespołach mogą ustalić, kto z nich podczas seansu filmowego będzie zwracał uwagę na poszczególne elementy przedstawianego świata.

I PO FILMIE

Zapytaj uczniów:

- Jakie wrażenie wywarł na was ten film?
- Jakie macie pytania dotyczące tego, co w filmie zostało przedstawione?
- Co szczególnie zwróciło waszą uwagę?
- Co czujecie myśląc o warunkach życia codziennego przedstawionych w filmie?

Wysłuchaj uwag uczniów. Poleć, aby uczniowie pracując w zespołach przygotowali relacje o dostrzeżonych warunkach życia codziennego w Łodzi w latach 50-tych. Relacje mogą mieć formę haseł, schematów, rysunków na dużych kartach papieru. Po zakończeniu pracy uczniów poproś, aby zespoły przedstawiły swoje ustalenia.

Zapytaj uczniów:

- Jakich informacji na temat ówczesnego życia codziennego wam zabrakło?
- Jak myślicie, z jakich powodów twórcy filmu ich nie uwzględnili?

Wyjaśnij, że to, co zostało pokazane w filmie to efekt wyborów dokonanych przez twórców filmu. Wizja wynikająca z tych wyborów wywiera określone wrażenie na widzach.

Zapytaj uczniów:

- Co mogłoby się stać, gdyby twórcy filmu postanowili pokazać inne lub w inny sposób wybrane elementy przeszłości?

Wyjaśnij, że podobne zjawisko mamy miejsce, gdy czytamy opisy w podręcznikach. Tutaj też mamy do czynienia z pewnym wyborem prowadzącym do wywarcia określonego wrażenia. Dokonanie innych wyborów może zmienić naszą opinię o przeszłości. Zaproponuj, aby uczniowie pracując w zespołach przygotowali projekty, których celem będzie przedstawienie warunków życia w czasach ich dziadków.

Ponownie zapytaj:

- Jakie szczegółowe pytania możecie postawić chcąc poznać świat młodości waszych dziadków?

Poproś, aby uczniowie jeszcze raz wskazali, jakie mogą wykorzystać źródła informacji chcąc znaleźć odpowiedzi na te pytania. Zaproponuj, aby uczniowie sami wybrali sposób przedstawienia efektów swoich badań (np. prace pisemne, plakaty, wystawa zdjęć, pamiątek).

5 Temat: Życie w trudnych czasach

PYTANIA KLUCZOWE
 Jak ludzie zachowują się wobec władzy?
 Jak warto zachowywać się wobec władzy?

I PRZEBIEG ZAJĘĆ

I PRZED FILMEM

Zapytaj uczniów:

- Z czym kojarzy się wam słowo „władza”?

Skojarzenia zapisz na tablicy.

Zapytaj:

- Kto nad wami sprawuje władzę?
- W jakim celu?

Propozycje uczniów zapisz na tablicy. Zwróć uwagę, że właściwie to nauczyciele także sprawują władzę w klasie. Mogą zadawać pytania i oczekiwać odpowiedzi, nakazywać i zakazywać, a jeśli ktoś się nie podporządkuje to mogą podjąć działania wpływające na sytuację ucznia (ukarać go/wyciągnąć konsekwencje). Nauczyciele podlegają z kolei władzy dyrektora, a ten ma także swoich zwierzchników.

Zapytaj uczniów:

- Jakie korzyści może przynosić istnienie władzy? Komu?
- Jakie mogą być koszty istnienia władzy? Kto je może ponosić?

Poproś, aby uczniowie pracując w parach przygotowali w grupach definicję władzy. Poproś wybranych uczniów o odczytanie swoich propozycji. Na tej podstawie wspólnie z uczniami stwórz jedną „klasową” definicję.

Zapytaj uczniów:

- Jak wasi koledzy mogą zachować się wobec władzy w szkole?

Zwróć uwagę, że niektórzy uczniowie podporządkowują się wykonując to, czego się od nich oczekuje. Inni sprzeciwiają się władzy. Sprzeciw może polegać na nie wykonywaniu poleceń lub na inicjowaniu działań wymierzonych przeciwko władzy. Jeszcze inni udają, że się podporządkowują (np. przecież ściąganie prac domowych to udawanie, że wykonuje się polecenia nauczyciela). Często się zdarza, że uczniowie wybierają różne strategie w zależności od ich aktualnej sytuacji.

Następnie zapytaj:

- Jakie inne znacie strategie zachowania się wobec władzy?
- Jakie są konsekwencje tych strategii?
- Kogo lub czego te konsekwencje dotyczą?
- Co sądzicie o każdej z tych strategii?

Na tablicy możesz narysować tabelę:

STRATEGIA	KONSEKWENCJE	
	DLA STOSUJĄCEGO JĄ	DLA INNYCH (DLA KOGO?)
PODPORZĄDKOWANIE		
WALKA		
UDAWANIE		
INNA (JAKA? .....)		

Wyjaśnij uczniom, że wkrótce obejrzą film Andrzeja Wajdy „Powidoki” przedstawiający czasy, w których przyjęcie określonej strategii postępowania wobec władzy decydowało dosłownie o życiu i śmierci. Zadaniem uczniów będzie zwrócenie uwagi na to, jakie strategie postępowania wybierają postaci przedstawione w filmie i jakie przez to ponoszą konsekwencje.

I PO FILMIE

Zapytaj uczniów:

- Jakie wrażenie wywarł na was ten film? Co szczególnie zwróciło waszą uwagę? Co wam się podobało, a co nie? Jakie macie pytania odnośnie tego, co zostało przedstawione w filmie?

Porozmawiaj z uczniami o odpowiedziach na te pytania. Poproś, aby uczniowie wymienili postaci przedstawione w filmie. Wpisz ich określenia do tabeli. Następnie zaproponuj, aby wskazali, jaką strategię („podporządkowanie się”, „walka”, „udawanie”) każda z tych postaci przyjęła. Może też uczniowie wskażą inne strategie niż omówione na poprzednich zajęciach. Zwróć uwagę, że w „świecie dorosłych” jest możliwa jeszcze jedna strategia – przyłączenie się do tych, którzy sprawują władzę. (W szkole uczeń ma poważnie ograniczone możliwości stania się dyrektorem lub/i nauczycielem).

POSTAĆ	PRZYJMOWANA STRATEGIA	KONSEKWENCJE PRZYJĘCIA STRATEGII
STRZEMIŃSKI		
DYREKTOR MUZEUM		
KADROWA W „SPÓŁDZIELNI SPOŻYWCÓW”		
POLICJANT		
NIKA		

Temat: Reżyser, który „sfilmował polską historię”

PYTANIA KLUCZOWE

Co to znaczyć, być dobrym reżyserem?

I PRZEBIEG ZAJĘĆ

I PRZED FILMEM

Poproś uczniów, aby wymienili filmy, które szczególnie się im podobały. Zapisz ich tytuły na tablicy. Poproś chętnych uczniów, aby powiedzieli, co w tych filmach podobało im się.

Następnie zapytaj:

- Od czego, waszym zdaniem, zależy to, w jakim stopniu film spodoba się widzom?

Zwróć uwagę, że ważne są tu dwie strony: film – jakość jaką prezentuje oraz widzowie – ich oczekiwania, gusty, możliwości. Może się zdarzyć, że o tym samym filmie jedni widzowie będą mówili, że jest świetny, a inni uznają, że jest „do niczego”.

Zapytaj uczniów:

- Od czego zależy jakość filmu?

Wyjaśnij, że film to dzieło wielu specjalistów, których talenty i umiejętności wpływają na jego ostateczny kształt. Poproś, aby uczniowie wymienili specjalistów, którzy zajmują się tworzeniem filmów. Propozycje zapisz na tablicy. Wyjaśnij, że wśród nich szczególną rolę odgrywa reżyser.

Zaproponuj uczniom dyskusję na temat pracy reżysera:

- Czym, waszym zdaniem, zajmuje się reżyser?
- Co sądzicie o pracy reżysera?
- Z jakimi wyzwaniami w swojej pracy się spotyka?
- Jakie trzeba mieć predyspozycje żeby sprostać tym wyzwaniom?

Omów z uczniami ich uwagi. Jeżeli zaistnieje taka potrzeba to sam przedstaw zadania reżysera.

Zapytaj uczniów:

- Jakich znacie reżyserów?
- Jak myślicie, co to znaczyć być „dobrym” reżyserem?
- Jak myślicie, czym wyróżniają się filmy nakręcone przez „dobrych” reżyserów?

Propozycje uczniów zapisz na tablicy.

Jeżeli się nie pojawi nazwisko Andrzeja Wajdy dopisz je.

Zapytaj:

- Co wiecie o tym reżyserze? Jakich filmów jest autorem?

Zaproponuj uczniom dyskusję na temat:

- Od czego mogło zależeć przyjęcie wybranej postawy przez te postaci?
- Co sądzicie o zachowaniu postaci przedstawionych w filmie?

Zwróć uwagę, że Polska lat 50-tych to państwo rządzone totalitarnie i przeciwstawianie się władzy miało dramatyczne konsekwencje. Mimo tego byli tacy, którzy aktywnie walczyli (np. w zbrojnym podziemiu) i tacy, którzy się sprzeciwiali biernie odmawiając podporządkowania się władzom. Byli też tacy, którzy starali się „stać władzą” i tacy, którzy (jak czasem się mówi) „starali się przeżyć” i podporządkowywali się lub udawali, że się podporządkowują.

Zapytaj uczniów:

- W jakim stopniu współcześnie są aktualne omawiane wcześniej postawy wobec władzy?
- Jak współcześnie może wyglądać: „podporządkowanie się”, „walka”, „udawanie” i „przyłączenie się”?
- Od czego obecnie może zależeć przyjęcie jednej z tych postaw?
- Co sądzicie o przyjęciu każdej z tych postaw współcześnie?

Wyjaśnij, że Andrzej Wajda przez wielu ludzi uznawany jest za jednego z największych polskich reżyserów. W swojej karierze wyreżyserował blisko 60 filmów, otrzymał blisko 40 nagród za swoją twórczość na polskich i zagranicznych festiwalach filmowych (w tym Oscara w 2000 r. w uznaniu za całość jego dokonań filmowych). Gdy umarł w październiku 2016 r. wiele ważnych czasopism z całego świata poświęciło specjalne teksty na temat jego twórczości. W jednym z nich napisano, że Andrzej Wajda to „legenda światowego kina”, w innym, że reżyser „sfilnował historię Polski”⁴.

Powiedz, że uczniowie wkrótce zobaczą ostatni film Andrzeja Wajdy. Jak mówił sam reżyser do stworzenia filmu na temat Władysława Strzemińskiego „przymierzał się” od 20 lat. Zmieniały się pomysły na temat tego, co film będzie zawierał i jak zostanie to pokazane. Ostatecznie zdjęcia do filmu zaczęły się we wrześniu 2015 r. Wyjaśnij, że po obejrzeniu filmu w klasie uczniowie będą mogli przedyskutować swoje spostrzeżenia i opinie. Rozdaj uczniom materiał z zawierający pytania (odpowiadające kolejnym poziomom w taksonomii celów poznawczych B. Blooma), na które odpowiedzi będą poruszone podczas dyskusji. Uczniowie po obejrzeniu filmu jeszcze w domu przed kolejnymi zajęciami mogą zapisać odpowiedzi na te pytania.

⁴ Za tekstem „Kronikarz, humanista, romantyk” opublikowanym w: „Angora”, nr 43 (1375) z 23.10.2016 r., s.14-15.

Pytania do dyskusji o filmie „Powidoki” w reżyserii Andrzeja Wajdy:

- Kiedy i gdzie toczą się przedstawione wydarzenia?
- Kim są bohaterowie filmu? Co im się przydarza?
- Jacy aktorzy grają w filmie?
- Co było dla ciebie w tym filmie niezrozumiałe?
- Jakie oglądałeś/-łaś podobne filmy podobne do „Powidoków”? (podobieństwo może dotyczyć treści filmu: opowieści przedstawionej w filmie, czasów, w jakich dzieje się akcja, może też innych aspektów, które wydają się uczniom podobne do tego co już widzieli gdzie indziej)
- Czego dowiedziałeś/-łaś się na temat losów Polaków dzięki obejrzeniu tego filmu? Do jakich wniosków na ten temat skłonił ciebie ten film?
- Jakim widzom, twoim zdaniem, ten film może się podobać? Z jakich powodów?
- Co w tym filmie zrobiło na tobie szczególne wrażenie? Co podobało się? Do czego masz zastrzeżenia? Co sądzisz o grze aktorów, muzyce, zdjęciach, scenografii?
- Jakie emocje wywołał w tobie ten film? Z czym te emocje były związane?
- Jakie refleksje wywołał w tobie ten film? Czego dotyczyły?
- Gdybyś miał/-ła możliwość współpracy z Andrzejem Wajdą przy tworzeniu tego filmu, jakie zmiany zaproponowałbyś/-łabyś? Dlaczego?
- Co sądzisz o reżyserze tego filmu? Dlaczego?
- Jaka jest twoja opinia o filmie? Czy polecilibyś/-łabyś ten film kolegom, rodzicom? Dlaczego?

I PO FILMIE

Przeprowadź dyskusję wokół odpowiedzi na pytania, które uczniowie poznali przed obejrzeniem filmu.

Zapytaj uczniów:

- W jakim stopniu, waszym zdaniem, Andrzej Wajda zasługuje na miano dobrego reżysera?
- Dlaczego?

Omów z uczniami ich odpowiedzi.

Na zakończenie zajęć możesz zaproponować uczniom spisanie swoich wrażeń z pokazu i dyskusji w postaci recenzji filmu Andrzeja Wajdy.

Możesz także zaproponować uczniom przygotowanie projektu na temat twórczości tego reżysera.

Projekt (np. o tytule „O człowieku, który sfilnował historię Polski”) mógłby polegać na przygotowaniu wystawy informującej o filmach, jakie wyreżyserował Andrzej Wajda, o opiniach na ich temat, opiniach o samym reżyserze. Elementem projektu mógłby być konkurs wiedzy na temat twórczości Wajdy, szkolna/klasowa debata na ten temat – a także jeżeli szkoła ma takie możliwości – pokazy innych filmów reżysera.

”

ARTYSTĘ MOŻNA ZABIĆ NA DWA SPOSOBY
MÓWIĄC O NIM ZA DUŻO ALBO... NIC.
JA JESTEM TYM DRUGIM PRZYPADKIEM.

”

Temat: Jak to jest być nauczycielem w trudnych czasach?

PYTANIA KLUCZOWE

Czy łatwo być nauczycielem?

Jaki wpływ na życie swoich uczniów może mieć nauczyciel?

I PRZEBIEG ZAJĘĆ

I PRZED FILMEM

Poproś uczniów, aby utworzyli 5 - 6 osobowe zespoły. W każdym zespole jedna osoba (wybrana losowo) będzie pełniła specjalną rolę. Wyjaśnij, że jej zadaniem będzie nauczenie czegoś pozostałych kolegów i koleżanki w grupie. Uczeń (lub uczennica) – pełniąca rolę nauczyciela może sam/sama wybrać, to czego chce nauczyć pozostałych. Ważne, aby było to wykonalne dla wszystkich i możliwe do opanowania w ciągu 10 minut zabawy. Podczas zabawy uczniowie nie mogą ze sobą rozmawiać. Poproś, aby uczniowie – „nauczyciele” – wybrali, czego chcą nauczyć i przedstawili tobie te pomysły (tak na wypadek, gdyby okazało się, że tego, co zaplanowali lepiej nie uczyć – z różnych powodów – na lekcji) oraz wskazali, jak ma być sprawdzone to, czy ich koledzy tego się nauczyli. Przedmiotem nauki mogą być proste czynności lub przedmioty (np. wykonanie samolotu z papieru, który przeleci odległość 1 metra). Następnie uczniowie przystępują do uczenia i uczenia się. Po 10 minutach poproś „nauczycieli” o sprawdzenie, jakie są efekty ich nauczania.

Po zakończeniu tej części zajęć zapytaj uczniów:

- Co sądzicie o uczeniu innych?
- Co wam podobało się w tym?
- Co sprawiło trudność?
- Czy zdarzyło się wam uczyć kogoś w innych niż szkolne sytuacjach?
- Kogo? Czego?
- Jakie były efekty?

Porozmawiaj z uczniami o ich refleksjach.

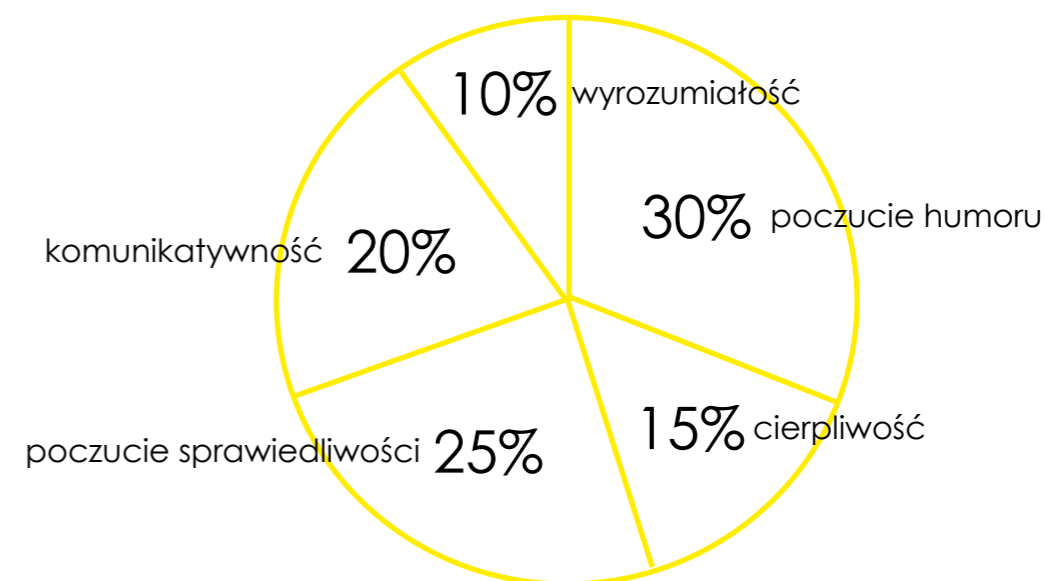
Następnie poproś, aby uczniowie zastanowili się i wypisali na kartkach cechy, jakie ich zdaniem warto, aby posiadała osoba, która chce uczyć innych.

Poproś uczniów o przedstawianie swoich pomysłów. Zapisz je na tablicy.

Następnie poproś, aby uczniowie z tych cech wybrali 5, ich zdaniem, najważniejszych. Zaproponuj im, aby przyjęli, że te cechy składają się na 100% cech nauczyciela.

Poproś, aby uczniowie przedyskutowali i wskazali, jakie powinny być procentowe udziały tych 5 cech (np. poczucie humoru 30%, cierpliwość 15%, poczucie sprawiedliwości 25%, komunikatywność 20%, wyrozumiałość 10%). Uczniowskie propozycje możesz przedstawić w postaci wykresu kołowego.

Przykład: najważniejsze cechy nauczyciela wg. uczniów

Powiedz, że uczniowie wkrótce obejrzą film, którego główny bohater zajmuje się także uczeniem młodych ludzi. Wyjaśnij, że zadaniem uczniów będzie przyjrzenie się działaniom tej postaci związanym z uczeniem i relacjami z uczniami oraz sprawdzenie, na ile bohater posiada te cechy, które właśnie wskazali jako ważne u nauczyciela.

I PO FILMIE

Zapytaj uczniów:

- Jakie wrażenie wywarł na was ten film?
- Jakie macie pytania dotyczące tego, co w filmie zostało przedstawione?
- Co szczególnie zwróciło waszą uwagę?

Wysłuchaj uwag uczniów i nawiąż do przebiegu zajęć poprzedzających pokaz filmu.

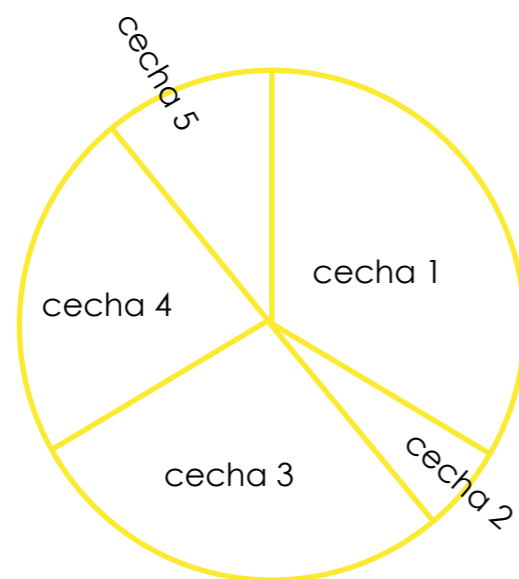
Zapytaj:

- Kto jest głównym bohaterem filmu?
- Kogo, czego i gdzie uczy główny bohater filmu?
- Jakie są jego relacje z uczniami? Jak się do nich odnosi? Waszym zdaniem, dlaczego? Jak się oni odnoszą do niego? Waszym zdaniem, dlaczego?
- Jakie cechy głównego bohatera jako nauczyciela dostrzegacie? W jakich scenach filmu, waszym zdaniem, ujawniały się?

Wysłuchaj propozycji uczniów, a następnie przypomnij najważniejsze cechy nauczyciela, jakie wskazali na poprzednich zajęciach.

Zapytaj:

- Które z wskazanych przez was cech nauczyciela posiada główny bohater filmu? W jakim stopniu?
- Czy posiada jakieś cechy, których nie uwzględniliście? W jakim stopniu?
- Czy w filmowym obrazie głównego bohatera nie znaleźliście cech, które wskazaliście wcześniej?

- A jeżeli nie znaleźliście, to z czego to wynika? (bohater ich nie posiadał, czy może twórca filmu nie przedstawił żadnej sytuacji, w której ta cecha mogła się ujawnić?)

Przedyskutuj z uczniami ich odpowiedzi. Na tablicy możesz przedstawić cechy głównego bohatera w postaci wykresu kołowego.

Zapytaj:

- Jaki wpływ mógł mieć Władysław Strzemiński na swoich uczniów?
- Czy chcielibyście być uczniami Władysława Strzemińskiego? Dlaczego?
- Co myślicie o pracy nauczycieli podobnych do Władysława Strzemińskiego?
- Czy chcielibyście kiedyś zostać takim nauczycielem? Dlaczego?

8 Temat: Za co cenimy innych ludzi?

PYTANIA KLUCZOWE

Co cenisz w innych ludziach? Co cenisz w sobie?

I PRZEBIEG ZAJĘĆ

I PRZED FILMEM

Na początku zajęć powiedz, aby uczniowie pomyśleli o osobach, które szczególnie cenią. Zaproponuj, aby w trójkach uczniowie opowiedzieli sobie o tych osobach m.in. odpowiadając na poniższe pytania:

- Kogo wybraliście?
- Za co cenicie te osoby?

Po zakończeniu rozmów w trójkach przedyskutuj z uczniami ich uwagi na temat tego, co cenią w innych ludziach. W trakcie tej dyskusji zapytaj jeszcze:

- Jak wiedza o tym, co jest ważne dla innego człowieka może wpłynąć na relacje z nim?
- Skąd możemy dowiedzieć się, co jest ważne dla danej osoby?

Następnie poleć, aby każdy z uczniów zapisał swoje dokończenie zdań:

- W innych ludziach cenię....
- Jest to dla nie ważne ponieważ...

Poproś chętnych uczniów o odczytanie swoich uwag.

Wyjaśnij uczniom, że wkrótce obejrzą film Andrzeja Wajdy „Powidoki” przedstawiający fragment losów pewnego człowieka żyjącego ponad pół wieku temu. Powiedz, że uczniowie wykonają pewne zadania, aby lepiej zrozumieć to, co mu się przydarzyło i dlaczego.

Utwórz spośród uczniów cztery grupy (A-D). Podczas oglądania filmu uczniowie z poszczególnych grup mają zwrócić uwagę przede wszystkim na:

- A.** Historię głównego bohatera – Czym się zajmuje? Co mu się przydarza? Gdzie i kiedy żyje?
- B.** Relacje głównego bohatera – Jacy ludzie go otaczają? Co go z nimi łączy? Jak się do nich odnosi? Jak oni się do niego odnoszą?
- C.** Przeżycia głównego bohatera – Co czuje? Jak okazuje swoje emocje? W jakich sytuacjach?
- D.** Cechy głównego bohatera – Co jest jego mocną stroną? Jakie ma ograniczenia? Jakie są jego cechy charakteru?

Zadaniem wszystkich uczniów będzie także zastanowienie się:

- Za co można cenić głównego bohatera?

I PO FILMIE

Zapytaj uczniów:

- Jakie wrażenie wywarł na nich ten film? Kto jest głównym bohaterem filmu?
Jakie losy tej postaci są przedstawione w filmie?

Poleć, aby uczniowie z grup, które otrzymały różne zadania na poprzednich zajęciach pracując wspólnie przygotowali informacje na temat postaci głównego bohatera w postaci mapy myśli narysowanej na plakatach (najlepiej, aby uczniowie wykorzystali karty wielkości flipchartów). Następnie poleć, aby każdy z zespołów przedstawił swoje mapy, a inni uczniowie podzielili się swoimi uwagami na ich temat.

Poleć uczniom sięgnięcie do zapisków z poprzednich zajęć na temat tego, co cenią sobie w innych ludziach.

Zaproponuj uczniom dyskusję:

- Jak się ma to, co zobaczyliście w filmie i co pomyśleliście o Strzemińskim do tego, co sobie cenicie w innych ludziach?
- W jakim stopniu cenicie Strzemińskiego?
- Gdyby to było możliwe, czy chcielibyście, aby Strzemiński był waszym przyjacielem?

Na zakończenie zajęć zapytaj uczniów:

- Co cenicie w swoich kolegach z klasy?

Możesz zaproponować, aby przygotowali kartki ze swoim imieniem i słowami: Cenię w tobie... . Poproś, aby kartki te przekazali kolegom, których zadaniem będzie wpisanie, za co cenią te osoby, których imiona widnieją na kartce. Przed przekazaniem dalej poleć zgięcie kartek tak, aby poprzednie zapiski nie były widoczne. Powtórz przekazywanie kartek i dopisywanie uwag tak długo, aż każdy uczeń napisze o każdym swoim koledze, za co go ceni. Na koniec każdy z uczniów będzie miał kartkę z zapiskami dokonanymi przez wszystkich kolegów.

POWIDOKI

W KINACH OD 13 STYCZNIA

SCNARIUSZ LEKCJI, REDAKCJA Artur Brzeziński
FOTOSY Anna Włoch, Jarosław Sosiński
PROJEKT GRAFICZNY Marta Polaczuk
DYSTRYBUTOR Akson Dystrybucja

WYŁĄCZNY PARTNER EDUKACYJNY FILMU

DYSTRYBUTOR

WWW.AKSONSTUDIO.PL/PL/DYSTRYBUCJA